

Kicsöngettek

Szeptember közepén ül össze újra a parlament



Az Országgyűlés június 9-én lezárta tavaszi ülészetét. A koalíciós viták, majd a szakítás és a kisebbségi kormányzás igencsak lelassította a törvényhozást. Néhány fontos, önkormányzatokat érintő jogszabályt azért elfogadtak, köztük a Balaton-törvényt és az országos területrendezési terv módosítását. Őszi napolták viszont a több mint kétezermilliárd forint elköltésének szabályait meghatározó közbeszerzési törvénymódosítás részletes vitáját és a döntéshozatalt. A parlament szeptember közepén indítja őszi ülészetét.

Lőrinc utca teljes hosszában és a Bottyán hídon kétirányú legyen?”, illetve „Egyetért-e Ön azzal, hogy Esztergomban a Széchenyi téri lakóknak engedélyezzék a gépjárművel való egész napos behajtást a Széchenyi térre, mint engedélyezett célforgalmat?”. A Lőrinc utca egyirányúsítása miatt autóval 2–3 kilométeres kerülőre kényszerülnek a környék lakói, a két iskolát felkeresők és az élményfürdő látogatói. A Széchenyi térre két éve tilos behajtani, az ott élők fizették a garázsadót, de autótárolásra nem használhatták saját ingatlanjukat.

A 29 szavazókörben a 24 195 választásra jogosult polgár közül 2214-en jelentek meg.

A szavazás érvényességéhez a jogosultak közül legalább 12 370 főnek kellett volna megjelenni, az eredményességhez szükséges lett volna a leadott voksok egyszerű többsége, azaz legalább 6186 szavazat.

■ **A Zala megyei Söjtör 1281 választópolgárának arra a kérdésre kellett válaszolnia** a június 8-ai népszavazáson, hogy „Egyetért-e Ön azzal, hogy Söjtör külterületén maximum 20 megawatt villamos teljesítményű, növényi biomasszát felhasználó erőmű épüljön a rendezési tervben foglaltak szerint?”.

A szavazók 87,77 százaléka válaszolt igennel az erőmű település határában történő megépítésére. A részvételi arány 66,2 százalékos volt.

Júniusban további két településen tartanak népszavazást. A Bács-Kiskun megyei Drágszélen a választópolgároknak 22-én arra kell választ adniuk: egyetértenek-e azzal, hogy a községben a köztemető területén krematórium épüljön. A 29-ei főt népszavazáson a következő kérdést teszik fel: „Akarja-e Ön, hogy az orvosi rendelők maradjanak a jelenlegi Egészségügyi Központban?”.

Meilinger Zita – ÖNkorNET

A jelenlegi közbeszerzési rendszernél egyszerűbb, az ajánlatkérők és az ajánlattevők által átláthatóbb eljárási rendet alakítana ki az Országgyűlés asztalán lévő, átfogó közbeszerzési törvénymódosítás. Kiigazítanák azokat a rendelkezéseket, amelyek az eljárások lefolytatása során értelmetlen, alkalmazási nehézségeket okoznak, és ezzel nehezítik az egységes törvényalkalmazást. A módosítás célja továbbá a közbeszerzések jogorvoslati rendszerének gyorsabbá és hatékonyabbá tétele.

Előterjesztésében Avarke-szi Dezső, igazságügyi államtitkár részletesen ismertette a módosítás elemeit. Az egyszerűsítés érdekében megszüntetnék az úgynevezett nemzeti eljárásrendet, és helyette a közösségi értékhatár alatti beszerzésekre egy új, egyszerű eljárást vezetnék be. A főszabály szerint így a folyamat nyilvánosan, hirdetmény közzétételével indul, csak szűk körben nyílna lehetőség közvetlen ajánlat-

tételi felhívásra. Ugyanakkor az egyéb eljárási szabályokról az ajánlatkérő maga dönthet, így például arról, hogy kíván-e tárgyalni, vagy a beérkezett ajánlatok alapján hirdet nyertes. A hatékonyság növelése érdekében átalakulna az egyszerűsített eljárás rendje is.

Könnyítést hozhat az ajánlattevők számára az, hogy a nyertesnek csak azokat az igazolásokat kell beszereznie, amelyeket az ajánlatkérő maga közhiteles elektronikus nyilvántartásból nem tud elérni. Az ajánlatkérők a nyilvántartásokból ingyenesen férhetnek hozzá a kizáró okok igazolására szolgáló adatokhoz. A Közbeszerzések Tanácsa által a jogszabályokban való megfelelés szempontjából történő előzetes ellenőrzés jelenleg kötelező, amelyért az ajánlatkérők díjat fizetnek. Ez, vagyis az általánosan kötelező díjfizetés szűnne meg 2009. április 1-jétől, amikortól az ajánlatkérők az ellenőrzést szintén díj ellenében, de szolgáltatásként vehetnék igénybe

úgy, hogy a Közbeszerzések Tanácsát az általa ellenőrzött hirdetmények jogszerűségéért polgári jogi felelősség terhelné. Mivel állami szolgáltatásról van szó, természetessé kellene válnia, hogy az állami szereplő kérdezi le a számára szükséges adatokat.

Ügyletek elektronikus bonyolításban

A közbeszerzési eljárások gyorsítása érdekében 2009. július 1-jétől a közösségi eljárásrend szerinti eljárásokban, 2010. január 1-jétől pedig minden közbeszerzési eljárásban kötelező lenne a hirdetmények elektronikus úton történő feladása. Fennmaradna az a lehetőség, hogy a Közbeszerzések Tanácsa a nem megfelelő elektronikus formátumban megküldött hirdetményeket az ajánlatkérő kérelmére, díj ellenében megfelelő elektronikus formátumúvá alakítja át. A Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati eljárásai szintén elektronikussá válnának.

A törvényjavaslat számos ponton kívánja erősíteni az átláthatóság érvényesülését. Talán az egyik legjelentősebb újítás az lenne, hogy az ajánlatkérőnek honlapján a közbeszerzési eljárással kapcsolatos információkat az eljárás megkezdésétől kezdve egészen az esetleges jogorvoslati eljárás lezárultáig közzé kellene tennie. A korrupció elleni harc jegyében előírni azt is, hogy az ajánlatkérő és a nyertes ajánlattevő vagy utóbbi leányvállalata, vagy az olyan gazdálkodó szervezet között, amely felett a nyertes ajánlattevő többségi befolyást gyakorol, a közbeszerzési szerződés megkötését követően öt éven belül megkötött, a közbeszerzési értékhatárok el nem érő értékű szer-

ződések, valamint minden más szerződést, így például az úgynevezett házon belüli beszerzés alkalmazásával kötött szerződéseket is közzé kellene tenni.

A törvénymódosítás előkészítése során a Transparency International felvetette, hogy hasznosnak tartaná az úgynevezett átláthatósági megállapodás megjelenítését a közbeszerzési törvény rendelkezései között. A korrupcióellenes szervezet tapasztalatai szerint az ilyen megállapodások alkalmazása 30–60 százalékkal csökkentheti a beszerzések árát, növeli a bizalmat a közintézményekben, és elősegíti a versenyt is. E sajátos megállapodások lényege, hogy a felek által választott független szakértő a közbeszerzési eljárás vala-

mennyi mozzanatát ellenőrzi, az esetleges jogsértéseket jelzi, valamint az eljárás egyes fázisairól jelentést tesz közzé.

A feketemunka ellen

A törvényjavaslat célja a jogalkalmazás során felvetődő problémák kiigazítása is. A kirívóan alacsony árra vonatkozó szabályok módosítása esetében a törvényjavaslat például kimondaná, hogy az ajánlatkérő indoklást köteles kérni, ha az ajánlati ár alapján kalkulálható bérköltség nem éri el az adott ágazatban általában szokásos béreket, illetőleg a szerződés teljesítése kapcsán felmerülő egyéb költségek nem érik el az ágazatban általában szokásos árszintet.

Az indokolás vizsgálatát követően az ajánlatkérő köteles az adott ajánlatot érvénytelennek nyilvánítani, ha az ajánlati ár a szerződés teljesítéséhez szükséges élőmunkaráfordítás mértékére tekintettel nem nyújt fedezetet a külön jogszabályban, illetve kollektív szerződésben, vagy a miniszter által az ágazatra, alágazatra kiterjesztett szerződésben megállapított munkabérré és az ahhoz kapcsolódó közterhekre. Ez a módosítás a feketefoglalkoztatás elleni fellépés hatékony eszköze lehet.

A szerződéskötési moratórium módosításának lényege, hogy jogorvoslati eljárás indulásakor a közbeszerzési szerződést a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának vagy a szerződéskötést kifejezetten engedélyező végzésének meghozataláig nem lehetne megkötöni. E módosítás haté-

kony eszköze lehet a jogellenes szerződéskötések megelőzésének. A jogorvoslati uniós irányelv átültetése érdekében szükséges a közbeszerzési szerződések kapcsán az érvénytelenség speciális eseteinek meghatározása. Ilyen lenne az, ha az eljárás jogtalan mellőzésével kötnek szerződést, vagy a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályok olyan megsértésével, amellyel megfosztják az ajánlattevőt attól, hogy a szerződéskötést megelőzően jogorvoslati eljárás megindítását kérelmezze, egyben a jogsértés befolyásolta az ajánlattevő esélyét a közbeszerzési eljárás megnyerésére.

A törvényjavaslat úgy kívánja biztosítani a szabályok érvényesülését, hogy ha a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában az említett érvénytelenségi okok szerinti jogsértést állapít meg, köteles lesz az érvénytelenség megállapítása iránt pert indítani. A peres eljárás gyorsítása érdekében pedig egy új típusú pert vezetne be. Ebben az úgynevezett kombinált perben – meghatározott feltételek fennállása esetén – egyszerre lenne kérhető a döntőbizottság határozatának felülvizsgálata és a már megkötött szerződés érvénytelenségének megállapítása.

Projektársaság, mint trójai faló

Egy kaszinóban sem illik a banknak állandóan a szabályokat változtatni – utalt Végh Tibor szocialista képviselő hozzászólásában arra, hogy a közbeszerzési törvényt, jogbizonytalanságot teremtve,

■ **A legrövidebb tavaszi ülészak mérlege.** Az elmúlt 18 év legrövidebb parlamenti tavaszi ülészaka zárult le június 9-én. Az első féléves parlamenti munka ráadásul az egyik legrosszabb statisztikát produkálta: mindössze 53 törvényt fogadtak el, míg a korábbi ciklusok hasonló időszakában 70 és 100 között volt ez a szám. A rendszerváltás óta legrövidebb ülészakon az átlagnál kevesebb törvényt fogadtak el, de azok többsége nem a koalíciós, hanem már a kisebbségi kormányzathoz köthető, és a jogszabályok közül többen is támogatták az ellenzék.

A kormányhoz így összesen 46 kezdeményezés köthető, amely azonban ezzel együtt sem éri el a korábbi években megszokott szintet. A jogalkotási programban – amelyet az előző ülészak végén nyújtott be a kormányfő a házelnöknek – 39 törvényjavaslat elfogadását tervezték, ebből 22 került a parlament elé, a többi nem szerepelt a programban. *Szili Katalin* ennek ellenére nem volt elégedetlen az Országgyűlés teljesítményével. Évzáró sajtótájékoztatóján a házelnök azt mondta: távlatos, stratégiai dokumentumokat fogadtak el, például a klíma- és az energiastratégiát, illetve a nemzeti fenntartható fejlődés stratégiát, és az ahhoz kapcsolódó tanács létrehozását. A nagy hiányosságok között említette viszont, hogy nem választották meg a Legfelsőbb Bíróság elnökét, az adatvédelmi biztost és új alkotmánybírókat sem.

Kínos percek a májusi kisebbségi kormányzástól élhettek át a kabinet tagjai, főként az interpellációs időszakban. A szabad demokraták a többi ellenzéki párttal összefogva négy választ utasítottak el, kétszer *Veres János* pénzügyminiszterét, egyszer *Kiss Péter* kancelláriaminiszterét és egyszer *Puch László* közlekedési minisztériumi államtitkárát. A leszavazásoknak egyébként nincs következménye, csak újra kell tárgyalni a témákat. Utolsó ülésén a parlament elrendelte az országos népszavazást az egészségbiztosítás ügyében. Az Albert házaspár kérdése: Egyért-e ő azzal, hogy Magyarországon ne vezessék be a mindenki által kötelezően választandó üzleti alapon működő több-biztosítós egészségbiztosítást?

korábban túl sokszor toldozták-foldozták. A jelenlegi előterjesztést alapvetően támogatta ő és frakciója, ám finomításokat azért javasolt. Például a 8 napon belül benyújtandó igazolásokkal kapcsolatban felhívta a figyelmet arra, hogy az eljáró hatóságok azokat 8 napon belül adják ki, vagyis a nyertes csak a kilencedik napon tudja benyújtani az igazolásokat.

Az új alvállalkozói fogalom meghatározása pedig azt eredményezheti – vélte –, hogy például a gépjárműimportőröknek a gépjárműgyártóját is – mint vélhetően 10 százalékos mértéket meghaladóan igénybe venni kívánt alvállalkozót – be kell mutatni. Cifra világ lenne, ha a Mercedes- vagy a Toyota-gyárat Magyarországon be kellene mutatni alvállalkozóként a szükséges igazolásokkal – mondta, hozzátéve, hogy ez a rész is pontosításra szorul.

Frakciótársa, *Göndör István* arra kérte a parlamentet, hogy várják meg és hasznosítsák a tapasztalatait az Állami Számvevőszéknél folyamatban lévő, átfogó, a közbeszerzésekkel kapcsolatos vizsgálatnak. A javaslat több pontjánál, főként a közbeszerzés elektronikus bonyolításánál lassúbb és fokozatosabb hatálybalépést látnának célszerűnek. „Jó lenne minél gyorsabban alkalmazni a közbeszerzések területén az informatika mai eredményeit, de ha egyszer a vállalkozói kör jelentős része ezt még nem képes kézbe venni, csak

nagyon óvatos és fokozatos hatályba léptetést tudunk elfogadni” – indokolta álláspontjukat a politikus.

A parlamenti patkó mindkét oldalán ülők egyetértettek abban, hogy meg kell találni minden olyan észszerű lehetőséget, amely a hazai kis- és középvállalkozások számára biztosít lehetőséget a fejlődésre a közbeszerzés területén. Azaz, úgy preferálni a hazai vállalkozásokat, hogy az ne ütközzön az uniós jogszabályokkal.

Számos bírálatot kapott a vitában a projektársaság alakításának lehetősége. A negatív vélemények szerint ez egyfajta lehetőség azoknak, akik korábban valami simlit követtek el, valamiért kizárták őket az eljárásból. Ők a projektársaság keretei között visszalopakodhatnak a „húsofazékhoz”. Göndör István úgy vélte, módosító indítványokkal garantálni lehet ennek megakadályozását. A képviselő kiemelte a minimumárral kapcsolatos módosítást, amely szerintük lehetőséget ad az ajánlatkérőnek arra, hogy megvizsgálja, akik ajánlatot tettek, megfelelő körülmények között és megfelelő árat alkalmaztak-e. S ha tisztességes árral kalkuláltak, akkor alvállalkozók munkájának a fedezete is biztosan benne lesz az ajánlattételben, amely gátat vet a körbetartozások további növekedésének. A törvényjavaslat elfogadása után az MSZP-frakció óvatos számításai szerint körülbelül egyharmaddal csökkenhet egy közbeszerzési eljárás átfutási ideje.

Túl sok a korrupciós elem

A Fidesz vezérszónoka, *Horváth Zsolt* szintén felhívta a figyelmet arra, hogy a Közbeszerzések Tanácsának éves beszámolóí évek óta jelzik, hogy a törvény gyakori módosítása nem segíti az egységes jogalkalmazás kialakulását, és kiszámíthatatlanná teszi a közbeszerzési folyamatot. Mint mondta, az ellenzéki párt támogatja azt a szándékot, hogy egyszerűbb és átláthatóbb legyen a szabályozás, s a javaslat alapvető céljaival, rendelkezéseinek többségével egyetértenek. Így – amennyiben módosító javaslataik többsége megfelelő fogadtatásra talál – meg fogják szavazni az előterjesztést.

A képviselő tiltakozott viszont a kormány és a kormánypárt azon szándéka ellen, hogy felületes módon kezeljék a törvény jelenlegi módosításának előkészítését. Május 19-én ugyanis a kormány és az MSZP-frakció azt szerette volna elérni, hogy az általános vita lefolytatására, a módosító javaslatok beadására egy délután álljon rendelkezésre. Ezt sikerült leszavazni. Elvárjuk – közölte Horváth Zsolt –, hogy a kormány kezelje súlyának megfelelően a kérdést, és vegye figyelembe az ellenzéki javaslatokat is.

A Fidesz nem támogatja azt az elképzelést, hogy „átláthatósági megállapodás” címén még átláthatatlanabbá váljék a közbeszerzési eljárás”. A kormányzat

jelenlegi elképzelése szerintük csak arra lenne jó, hogy újabb költségnövelő tényezőként egy újabb „független szakértőt” vonjanak az eljárásba. Ez nem a korrupció ellen hat, hanem éppen azt segíti elő. Az ajánlattevő és az ajánlatkérő azért fizet egy szakértőt, hogy semmi ne kerüljön nyilvánosságra – érvelt a honatyá.

Támogatják ellenben a közbeszerzések elektronikus formában történő lebonyolítását. A 2010. január 1-jei kötelező határidő esetében viszont a kisebb létszámú települések esetén megfontolásra ajánlanák egy későbbi határidő beiktatását. Bízunk abban is – hangzott el –, hogy a korábbinál jóval több civil szervezet részesül majd pályázati formában európai uniós támogatásban.

Hiányolták a javaslatból a szolgáltató állam fogalmának megjelenését. S a rossz megoldások közé sorolták azt, hogy a verseny biztosítására hivatkozva a kétszakasos eljárásban – abban



az esetben, ha az eljárás első szakaszában csak egyetlen jelentkező felel meg a követelményeknek – kötelezően eredménytelennek kelljen nyilvánítani az eljárást. „Micsem támogatunk olyan gyakorlatot, amelynek során az ajánlatkérő mintegy részabja az ajánlattételi felhívás kritériumait egy vállalkozóra vagy egy gazdasági társaságra, de azt gondoljuk, hogy nem ez az általános gyakorlat, a kirívó esetek ellen pedig nem egy általános szabállyal kell védekezni” – vélte a fideszes képviselő.

Gondjaik vannak vele és a jelenlegi formájában nem tudják támogatni a projekt-társaság tervezett szabályozását sem. „Az ajánlatkérő kötelező előírásokat tehet a létesítendő gazdasági társasággal szemben. Milyen alapon? Ez súlyosan sérti a szabad vállalkozásalapítás elvét is. A szabályozás a gyakorlatban tovább ronthatja a fő- és alvállalkozók közötti körbeartozások arányát is. Jelenlegi formájában pedig teljesen átláthatatlanná tenné a végrehajtó személyét is” – állapította meg a szónok.

Frakciótársa, *Ékes József* pedig azt mondta, a törvénynek ki kellene zárnia a szintelt közbeszerzéseket, hiszen sok esetben már előre ismert, hogy melyik vállalkozóra írják ki a közbeszerzést. A képviselő azt kérte, úgy tárgyalják a törvényt, hogy hozzákapszólják az összeférhetlenség szabályait. Szerinte ha ezt nem teszik, megmarad a korrupció melegágya.

Mit mond a Transparency International?

Az MDF vezérszónoka, *Herényi Károly* hozzászólásának gerincét a Transparency International, a korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó nemzetközi szervezet magyarországi tagozatának néhány hónapja közzétett jelentése alkotta. A jelentés szerint a magyarországi közbeszerzési eljárások 10 százalékban felelnek meg az előírásoknak, és mintegy 20–25 százalékkal drágítják meg a kivitelezéseket. Ez azt jelenti, hogy a 2003-ban elfogadott új közbeszerzési eljárásról szóló törvény nem tudta maradéktalanul kielégíteni azokat az igényeket, amelyeket elvártunk, nem tudta elhárítani a korrupciós veszélyeket.

A szervezet arra is felhívta a figyelmet, hogy a klasszikus kenőpénzes korrupció mellett jellemző a kölcsönös szívességek hálózata, a szakszerűtlenség, a túlszabályozás, az egyéni részrehajlás, a nem megfelelő stratégiai szervezés, továbbá nem ritkán a teljesen szükséges telen termékek és szolgáltatások beszerzése. A hatályos közbeszerzési törvényt értékelve a szervezet hangsúlyozta, hogy a hazai közbeszerzés jogi háttere túlszabályozott, ugyanakkor mégis számos kiskaput rejt, sok indokolatlan kivételt tartalmaz, ami a legtöbb esetben a szabályozás megkerülését eredményezi. A szervezet arra hívta fel a figyelmet, hogy a törvényben jelenleg meglévő ésszerűtlen formai és anyagi követelmények gyakran ahhoz vezetnek, hogy a

Területrendezés országosan és a Balatonnál. Két lényeges, korábbi lap-számainkban részletesen elemzett törvénymódosítást fogadott el a tavaszi ülészak végén a parlament. Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvénymódosítást 197 igen szavazattal, 24 nem szavazat ellenében, 140 tartózkodás mellett fogadták el, bár tovább gyűrűzik a vita a törvénybe foglalt kiemelt honvédelmi területek jogosságáról. Míg a Balaton területrendezési tervének és a tó területrendezési szabályzatának, a Balaton-törvénynek módosítását az Országgyűlés nagy többséggel – 341 szavazattal – fogadta el. A terv mintegy 3200 hektárnyi új települési területet, 1100 hektárnyi új gazdasági területet és 540 hektár új turisztikai fejlesztési területet jelöl ki. Ezzel lezárult az a több mint három éves szakmai felülvizsgálati szakasz, amelyben számos civil szervezet, a kormányzati oldal és a Balatoni Fejlesztési Tanács vettek részt. Szakértők szerint az új rendelkezések lendületet adhatnak a tó környéki fejlesztéseknek. A változtatások egyformán érintik mind a magán-, mind a támogatásokból létesülő beruházásokat, amelyekből jelenleg mintegy 800 vár megvalósításra a magyar tenger környékén. A projektek közül mintegy nyolcvan–kilencvenet az elkövetkezendő háromöt évben mindenképpen tető alá hoznak a fejlesztők.

szerződő hatóságok ésszerű és tisztességes indok nélkül zárnak ki ajánlattevőket a versenyből.

A szervezet végkövetkeztetése, hogy a közbeszerzések adminisztratív szabályozása önmagában nem akadályozza meg a korrupciós gyakorlatot, mivel nemcsak a széles mérlegelési jogkör vagy a pontatlan jogi meghatározások, hanem a szigorú formális követelmények helytelen használata is szisztematikus korrupciót eredményezhet.

Az MDF erre alapozva javasolta, hogy szigorú etikai kódexszel rendelkező cégek nyújthassanak be közbeszerzési ajánlatot. Egyetértenek azzal a megállapítással is, amely helyteleníti, hogy a közbeszerzési eljárást sikertelennek nyilvánítsák, ha az ajánlattevő felettes hatósága visszavonja a pénzügyi támogatást. A hatalommal ilyen módon történő, a társaságok egyikeknek kedvező visszaélést a törvénynek nem lenne szabad megengednie. Fejlesztendő a közbeszerzési eljárások monitorozásának rendszere, a

Közbeszerzési Döntőbizottság függetlenségének garanciáit meg kell erősíteni – jelentette ki Herényi Károly. A jelenlegi fellebbezési rendszert sem tartják eléggé hatékonyak. Az érvényben lévő jogszabályok értelmében a jogorvoslati és kártérítési igényvel élő társaságnak ugyanis egymás után öt különböző fórumhoz kell fordulnia. Tanácsos lenne a fórumok számát csökkenteni – vélte Herényi –, és megadni nekik a szükséges anyagi támogatást a vitás kérdések gyorsabb rendezése érdekében.

Javasolta annak előírását, hogy ne lehessen ajánlattevő olyan cég, amelyet a szerződéses kapcsolataiban, például az alvállalkozóinak a vállalkozói díj, ellenszolgáltatás meg nem fizetése miatt három évnél nem régebben meghozott jogerős bírósági határozatban marasztaltak el. Avarkeszi Dezső, az igazságügyi tárca államtitkára a vitában elhangzottakra reagálva kiemelte: úgy látja, helyes volt az Országgyűlés döntése, hogy ne záruljon le a vita a tavaszi ülészak során.

Németh Erika